

у сфері реклами і зв'язків із громадськістю, це створює хвилю як SMM, так і медіа-резонансу, зокрема у професійних виданнях.

Джерела:

1. Щегельська Ю. П. Різновиди стаціонарних екранів доданої реальності та специфіка їх використання у промоційних комунікаціях // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. 2019. VII (33), Issue 199. P. 94–97.
2. Cadbury Waterloo Station Augmented Reality. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?list=UUGBXh7OIXNeVq26yt0ln45Q&time_continue=157&v=_V7BJMvIvFM

ЩЕРБИНА ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ.

доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри
зв'язків з громадськістю НаУКМА (м. Київ, Україна)

РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ: ПСИХОЛОГО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Українська спільнота в наш час переживає шоківі зміни практично усіх аспектів суспільного життя. Інституційна зміна соціальної системи має своїм наслідком також катастрофічні трансформації повсякденного життя, що впливає як на соціально-психологічне самопочуття людини, так і на сприйняття нею процесів комунікації як таких. Ми знаходимося в стані, коли почалися та наростають історичні зміни усього устрою нашого життя - від фізичних умов існування людини до нормативно-регулятивних та світоглядно-смыслових засад її комунікації з оточуючим середовищем. Це утворило низку викликів, які потрібно усвідомити та виробити відповідні засоби їх подолання.

Соціологія визначає такий стан як аномію – життя в умовах, коли попередні засади інституційного, внормованого життя вже втратили свою дієвість, а нові ще не вироблені на основі засвоєння історично нового досвіду, який тільки набувається. Пересічна людина в таких умовах губить життєві орієнтири та переживає перманентні кризові стани та намагається їх компенсувати різноманітним чином.

Відтак українська спільнота вже потребує зараз та потребуватиме ще більше вироблення нових процедур ревіталізації та інституціалізації процесів нової суспільної взаємодії, відновлення суспільної довіри та позитивного самопочуття людини.

Зокрема, це передбачає оновлення процесів психологічної, культурної, соціальної реабілітації в тому числі засобами медіа. Тут в нагоді може стати такий підхід, як комунікаційна

терапія, що розвивається на стику теорії і практики комунікації, соціальної психології та культурології. Вона має значний продуктивний потенціал щодо означеної вище проблематики особливо на мікро-соціальному рівні.

Комунікаційна терапія - це підхід, спрямований на покращення способів, якими люди висловлюють свої думки та взаємодіють з оточуючими. Долаючи перешкоди для ефективного спілкування, ця терапія допомагає людям зміцнювати свої відносини, вирішувати конфлікти та розвивати глибше розуміння та емпатію. Це цінний інструмент для особистісного зростання та покращення як особистих, так і професійних взаємодій.

Цей підхід ґрунтується на принципі, що ясне, поважне та емпатичне спілкування є ключем до здорових стосунків між людьми. Емпатія є феноменом культури, який виробляється та існує в конкретних умовах певного суспільства, навички до неї потребують засвоєння – зокрема, це стосується і форм міжособистісної комунікації. Непорозуміння, невиражені емоції чи неефективні моделі спілкування можуть створювати напругу та конфлікти у сім'ях, партнерствах, у сфері трудових відносин. Комунікативна терапія спрямована на виявлення цих бар'єрів та навчання клієнтів навичкам, необхідним для більш ефективної взаємодії.

Основна увага у комунікаційній терапії приділяється активному слуханню. Це передбачає розвиток в людини не тільки здатності чути, що говорять інші, а й розуміти їхні емоції, перспективи відносин та приховані потреби.

Це складне завдання – особливо в умовах інформаційно перенасиченого соціального середовища, індивідуалізованих «інформаційних ехо-камер» та загальної орієнтації в сучасній культурі на так зване «кліпове мислення». Інформаційний обмін в такому середовищі перетворений на циркуляцію симулякрів, а смислове наповнення замінено грою і звабленням.

Людина за таких умов в іншій людині знаходить лише власний симулятивний образ та реагує на нього. Такі методи, як рефлексивне слухання, усвідомлення невербального спілкування та впевнене вираження своїх думок, допомагають будувати міцніші та змістовніші зв'язки. У той же час таке глибоке усвідомлення можливе лише за умови адекватного взаємного розуміння всієї гами соціальних, культурних та матеріальних аспектів конкретного процесу спілкування. Інакше кажучи, одного бажання комунікувати замало, потрібні відповідні навички, що допоможуть створити власне повноцінне комунікативне середовище на рівні мікро-соціальної взаємодії.

За умов соціальної аномії спілкування на засадах соціальних, культурних та психологічних стереотипів не призводить до бажаних результатів – тому, що засвоєні раніше стереотипи змістовно є результатом узагальнення процесів соціальної взаємодії та комунікації в умовах соціальної системи, яка історично вичерпала себе та відходить. Саме тому відхід від стереотипів, шаблонів та креативно-творче відношення до комунікативної взаємодії є одночасно історичною

необхідністю та єдиним джерелом реабілітації - виникнення і нормалізації нових засад ефективної комунікації та соціальної взаємодії між людьми.

Такий підхід зараз є вимушеним, однак лише таким чином можна вибудувати нове здорове соціальне середовище. З певного погляду це середовище індивідуалізоване, відтак комунікація має бути поглибленою, має будуватися таким чином, щоби індивіди виступали в ній один для одного не стільки як носії групових соціальних якостей, стільки як неповторні унікальні персоналії в усій своїй неповторності. Технологічно це може бути комбіноване –міжперсональне сприйняття з використанням «доповненої реальності», штучного інтелекту та бігдата, побудоване на засадах «нової приватності».

Головними змінами комунікативних процесів, наприклад, в цій галузі є розпізнавання відправником IP-адреси, геолокації одержувача та інформації про те, чи відкривали раніше лист, можливість недопущення стороннім сервісам відстежувати IP-адресу та історію відвідувань, недопущення відправлення голосу користувача на зовнішні сервери та оброблення його просто на пристроях (роботу без Інтернету), можливість дивитися, які програми запитують дані, наскільки часто та кому вони їх передають, можливість призначити іншого користувача, через повідомлення якому можна повернути свій акаунт, шифрування трафіку й анонімний поштовий сервер, маскування активності в Інтернеті та створення особистості, що нагадує VPN і тому подібних можливостей.

Подібні технологічні зміни формування простору приватності потребуватимуть вироблення відповідних стратегій. Тому, зокрема, технології та засоби комунікації, які традиційно розроблялися у галузі паблік рілейшенз та іміджелогії, набувають іншого значення – вони мають бути наближеними до середовищ нової повсякденної комунікації та засвоєними на рівні масових повсякденних комунікативних навичок людини XXI ст. Це потребує, в свою чергу, зміни парадигми «фундаментальної недовіри» людині, відповідно до якої слід керувати увагою та іншими когнітивними процесами пересічної людини, на парадигму «фундаментальної довіри», відповідно до якої кожна людина має право на самобутню приватність та її здійснення.

Це, водночас, є викликом щодо створення нових культурних середовищ. Масовий індивід має навчитися усвідомлено та самостійно виробляти власне «цифрове тіло», навчитися ефективно керувати ним у просторі новітніх комунікацій, де «розуміння» комунікативних суб'єктів штучного походження (ші) має відрізнятися від розуміння людини.

Їх розрізнення є нагальною соціальною та культурною проблемою, яку слід вирішити щоби ризики, з якими стикається людство, створюючи новітні системи штучного інтелекту, були подоланими і ми засвоїли на свою користь нові кіберкомунікативні можливості.

Потенціал комунікаційної терапії поширюється на всі аспекти життя суспільств і людини на мікро-соціальному рівні. В особистих відносинах вона допомагає людям та сім'ям

обговорювати складні теми, вирішувати непорозуміння та зміцнювати емоційні зв'язки. Партнери часто зазначають, що покращення спілкування призводить до більшої близькості та довіри, а сім'ї відчують менше конфліктів та більшу єдність. У професійному середовищі комунікаційна терапія покращує роботу в команді, лідерські навички та здатність вирішувати конфлікти.

Підвищуючи ясність та зменшуючи непорозуміння, вона створює більш продуктивні та гармонійні робочі відносини. Лідери, які мають сильні навички спілкування, можуть надихати свої команди і більш ефективно управляти, сприяючи успіху організації. Комунікаційна терапія також сприяє розвитку самоусвідомлення людиною в новому середовищі. Розуміючи свої власні стилі спілкування, тригери та звички, люди можуть вносити усвідомлені зміни, які ведуть до більш здорових та конструктивних взаємодій. Зрештою, цей підхід допомагає людям висловлювати себе щиро, встановлювати глибші зв'язки з оточуючими і створювати тривалі позитивні зміни у своїх відносинах з іншими людьми в новому для всіх мікро-соціальному середовищі. Це важлива складова реабілітація через розвиток комунікативного середовища соціуму та формування нових комунікативних навичок людини.